

УДК 81'276'42-055.1-055.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/37-1-13>

Надія ВАСИЛЬЄВА,
 orcid.org/0000-0002-7926-3334
 кандидат філологічних наук,
 старший викладач кафедри англійської філології
 Чорноморського державного університету імені Петра Могили
 (Миколаїв, Україна) nadezhdavasylieva@gmail.com

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЗВУКОСФЕРИ У ХУДОЖНЬОМУ МОВЕННІ (ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ)

У представленій роботі охарактеризовано особливості відтворення звуків природи на матеріалі фрагментів пейзажної прози українських, російських, англо-американських та французьких письменників і письменниць кінця XIX – першої половини XX століття. Розкрито стан дослідженості представленої лінгвістичної проблеми, окреслено актуальність наукової розвідки та подано дефініції ключових понять, а також вказано перспективи. Аналіз дібраного матеріалу здійснено в гендерному порівняльному аспекті, використовуючи твори слов'янських, германських та романських митців (представників обох статей); узагальнено спільні та відмінні риси по кожній мовній групі. Отримані результати свідчать про непересічне значення звуку для людини (на це вказує частотність репрезентації звукофери в художньому мовленні слов'ян, германців і романців). Виявлено, що українські та російські автори зорієнтовані на відтворення подібних звукових образів природи (флори та фауни). Англійські та франкомовні письменники схильні відтворювати звуки вітру або негоди та комах. Було резюмовано, що звуки природних явищ як інтегральну частину об'єктивної реальності чоловік та жінка сприймають і відтворюють нетотожно, по-різному послуговуючись лексичним, морфологічним (граматичним) та стилістичним «арсеналом» своєї мови, але вибір звукових образів, насамперед, відтворених в їхній творчості, залежить від належності письменника або письменниці до конкретної мовної групи. Вірогідно, неподібність у сприйнятті, усвідомленні та вербалізації звукових образів природи є наслідком тих географічних, соціальних, історичних обставин і реалій, що могли вплинути на світогляд авторів, а також індивідуальних (когнітивно-психологічних) і лінгвокультурних нюансів, характерних для майстрів художнього слова. Перспектива дослідження полягає в гендерному порівнянні вербалізації тактильного усвідомлення об'єктивної реальності людиною.

Ключові слова: вербалізація, гендер, звук, звуко символізм, морфологічні характеристики, стилістичні прийоми.

Nadiia VASYLIEVA,
 orcid.org/0000-0002-7926-3334
 Candidate of Philological Sciences,
 Senior Lecturer at the Department of English Philology
 Petro Mohyla Black Sea National University,
 (Mykolaiv, Ukraine) nadezhdavasylieva@gmail.com

SOUND REPRESENTATION IN BELLES-LETTRES WORKS (GENDER PERSPECTIVE)

The article is devoted to the problem of verbal representation of sounds of nature phenomena on the material taken from landscape descriptions in Ukrainian, Russian, English and American, French male and female fiction writers of the end of the XIXth – the first half of the XXth century. The status of the linguistic problem and its actuality were characterized in the article. The key terms were defined and the research perspectives were outlined. The analysis was undertaken on the above-mentioned material in a gender comparative aspect, using works of Slavonic, Roman and Germanic authors (both male and female); the commonalities and differences of sound verbalization were generalized in each lingual group. The results prove that sound is of extreme importance for a person (as quantity of natural sounds representation excerpts in artistic speech of the Slavonic, Germanic and Roman indicate it). It was found out that Ukrainian and Russian authors had focused mainly on representation of similar natural acoustic images (flora and fauna), while English and French ones interpreted and described the sounds of tempest and insects most particularly. It was recapitulated that nature phenomena sounds as an integral part of the objectivity had had different interpretations in speech of men and women, using almost the same lexical, morphological (grammatical) and stylistic “arsenal” of the language, whereas the choice of acoustic imagery, represented in creative work, depended on affiliation of the male and female writers to concrete lingual groups. Supposedly, differences in perception, interpretation and verbal representation of acoustic imagery of nature is the consequence of geographical, social, historical circumstances and realia, which might have affected the writers' whole

perspective. Undoubtedly, individual (cognitive and psychological), linguistic and cultural nuances, characteristic to creative people, should be taken into consideration too. The analysis of verbalization of tactile consciousness of the objective reality by a person (in a gender comparative approach) shapes long-term linguistic research perspectives.

Key words: verbalization, gender, sound, sound symbolism, morphological features, stylistic devices.

Постановка проблеми. Нині механізми сприйняття та «протікання» звуку з позиції фізики та біології є докладно вивченими та висвітленими у фаховій літературі. Однак усвідомлення цього фізичного феномена людиною та репрезентація в усному та писемному мовленні все ще викликають чималу кількість питань, що свідчить про недостатній рівень дослідженості та формує актуальність таких лінгвістичних розвідок.

Аналіз досліджень. Перші дискусії щодо зв'язку звуку і його значення простежуються ще в період античності, зокрема у працях Платона та Августина. Теорія *звукосимволізму*, що розкриває зв'язок звуку та значення, привернула увагу науковців лише наприкінці XVIII–XIX століття та пов'язана з дослідженнями Ш. Баллі, І. Гердера, Я. Грімма, В. фон Гумбольдта, Г. Курціуса, Г. В. Лейбніца, М. В. Ломоносова, О. Потєбні, Ж. Ж. Руссо. Лише у XX столітті європейські й американські вчені зосередились на вивченні цього питання з *позиції лінгвістики*. У 1929 та 1933 роках були здійснені перші експериментальні дослідження Г. Мюллером, Е. Сепіром і С. Ньюменом та, відповідно, зроблені висновки щодо зв'язку певних звуків із поняттями. Отже, теоретики фонетичного символізму, або звукосимволізму, вважають, що значення конкретного звуку є не хаотичним чи довільним, а навпаки, вмотивованим (Кубрякова, 2004: 181).

Серед вітчизняних науковців цю проблему розглядали О. Драгінда, Н. Львова, І. Качуровський, В. Левицький, В. Кушнерик, Ю. Маленовський. Значних успіхів у дослідженні фоносемантики досяг український лінгвіст В. Левицький, за міркуванням якого існує суб'єктивний звукосимволізм – взаємозв'язок звуку та значення у межах людської психіки: «...мовець далекий від того, щоб шукати певні відповідності між звуком і значенням у кожному слові рідної мови. Звукосимволічне «чуття» ніби «дрімає»... у свідомості людини і виявляється лише тоді, коли слово, розвиваючись у цілковитій згоді з фонетичними і морфологічними законами цієї мови, випадково набуває форми, що відповідає, з погляду мовця, значенню цього слова» (Левицький, 1973: 36).

Зазначимо, що концепція звукосимволізму цікавить також фахівців із соціо-, психо- та гендерної лінгвістики. Проведені експерименти демонструють, що чоловік і жінка по-різному категори-

зують та інтерпретують однакові звуки-стимули, надаючи їм різних характеристик (Левицький, 1973: 34).

Мета статті полягає у здійсненні порівняльного аналізу способів репрезентації звуків природи з використанням автентичних уривків пейзажної прози (англо-американських, французьких, російських і українських письменників та письменниць).

Виклад основного матеріалу. У процесі опрацювання корпусу художньої літератури, що містить описи звуків природи, які було відразу розділено на чоловічі та жіночі, стало очевидно, що звукові образи навколишнього світу дійсно досить часто репрезентовано в творах українських авторів та авторок кінця XIX – першої половини XX століття.

Під час контекстуального аналізу фрагменти пейзажної прози із звуковими образами ми поділили на 9 груп за джерелом звуку:

- 1) звуки водойм («*море бушує*»; «*ревуть хвилі*»; «*море гармонійно хлюпає*»);
- 2) звуки дощу/граду/снігу («*рипливий сніг*»; «*чую музику крапель*»; «*симфонія крапель*»);
- 3) звуки грому («*чулось далеке ричання*»; «*гар-р-р-р*»; «*буря кричить в телефон*»);
- 4) звуки вітру («*шу-шу-шу*»; «*сумно гуде вітер*»; «*вітер стогне*»);
- 5) звуки рослин («*верхів'я лісове шепотить*»; «*смерека скрипіла*»);
- 6) звуки тварин і птахів («*птахи здіймали галас*»; «*пташка форкнула*»; «*лев рикне*»);
- 7) звуки комах, земноводних, плазунів («*мухи бриніли*»; «*бринькнула срібна струна цвіркуна*»);
- 8) звук гір («*гори одвічно зітхають*»);
- 9) вербалізація тиші («*тихо навкруги, мертво*»; «*тихо навколо й не тихо*»; «*в саду було тихо, як у покинутому царстві*»).

У пейзажній прозі чоловіків найчастіше зустрічаються описи звуків тварин і птахів – 37 контекстів, звуки рослинного світу – 33, звуки води/ водойм – 25, звуки вітру – 18. Рідше автори фокусують увагу на звуках грому – 10, звуках дощу/ граду/снігу – 4, звуки гір – 1. За частиномовною приналежністю звуки відтворені у прозі автором-чоловіком переважно за допомогою дієслів, які вказують на сам процес або характер акустичного образу, прикметників, що надають характеристики цим фізичним проявам, а також іменників (фак-

тично називають звук), прислівників (індикують ознаку дії, стан предмета або ознаку іншої ознаки, яка стосується акустичного образу). Найбільш широко живаними виявились дієслова («*кректали жаби*», «*форкала коняка*»), прикметники («*прозорий дзвін колокольця*», «*тихий шепіт*») та іменники («*шепотіння*», «*щебетання*», «*тиша*», «*шурхіт*»), які передають звуки флори та фауни, вітру, водойм.

Також було виокремлено стилістичні засоби, котрими послуговувались автори-чоловіки: метафора (65 позицій), звуконаслідування (52), епітет (42), порівняння (29), алітерація (25), градація (12), повторення (12), тавтологія (5), асонанс (10), номінативна конструкція (5), літота (8), алегорія (3), полісиндетон (3), гіпербола (3), синекдоха (3), апосіопеза (5), неологізм (4), перифраз (4), антитеза (2).

Опрацьовані контексти жіночої прози засвідчили 89 випадків, де звук як фізичне явище стає художнім образом; було виділено 7 тематичних груп:

1) звуки води/водойм («*журчить потік, щось собі присповідає*»; «*шумить і кипить вдовое побільшений зливою розбішений потік*»);

2) звук грому («*здавалось, що горами котились кулі*»; «*грім як гримне, то наче всі гори наддніпрянські луснуть*»);

3) звуки вітру («*вітер гуде лиховісно*»; «*вітер вив дикими зойками*»);

4) звуки рослин («*дерева тріщали на горі*»; «*дерево шумить*»);

5) звуки тварин і птахів («*жаліючи над полем, крикнула перепелиця*»; «*шелест віврки*»);

6) звуки комах, земноводних і плазунів («*безліч бджіл вешталися воздухом, бринячи*»; «*ледве замітний бренькіт бджіл творив, у тишині, преніжну музику*»);

7) гірські звуки («*відгомін голосного лоскоту розбивав в долині каміння*»; «*камінці торохкотіли*»).

Показово, що жіноче мовлення характеризується подібними до чоловічого рисами, зокрема, під час відтворення звуків природи письменниці найбільш широко вживають дієслова, прикметники, іменники та прислівники: комбінація іменника та дієслова («*соловейко свище-щебече*», «*грім гримне*», «*дерева тріщали*»), поєднання прикметників з іменниками («*тонесенький, журливий бренькіт бджіл*», «*срібне, палке, тужливе щебетання соловейка*»), іменники («*гук*», «*шум*», «*спів*», «*щебетання*», «*скрипіння*»), прислівники («*соловейки ... щебетали голосно-дрібно і радісно, і немов тужливо тая пісня котилась-лилась*»).

Поодинокі зустрічаються поєднання дієприкметника з іменником («*грюкуючий Дніпро*») та вигука з іменником («*ніть-полоть перепела*»).

Іншим способом вербалізації акустичних образів природних факторів є епітети (65), метафори (52), звуконаслідування (48), порівняння (29), повторення (16), апосіопези (13), алітерації (12), номінативні конструкції (9), гіперболи (6), неологізми (3), літоти (3), перифрази (1), апокопи (1) (Васильєва, 2019: 11).

Акустичні образи природи – невід’ємна частина пейзажного опису, що передає важливу інформацію про навколишній світ. Виявилось, що звуки яскраво представлені також російською художньою літературою. Проаналізувавши звуки природи, дібрані із творів чоловіків письменників, ми поділили 72 фрагменти на 8 тематичних позицій:

1) звуки тварин (*конь с хрупом жевал овес; мяукал котенок; пищали мыши*);

2) звуки рослинного світу (*тихо шумели сады; над бережной хрустел сухой чертополох*);

3) звуки комах (*звонкие однообразные звуки сверчка; свиристели цикады*);

4) звуки вітру (*с плеском и гулом пронеслись шквалы; в полях ударило ветром*);

5) звуки грому/бурі (*громовой раскат пошел далеко на север; пушечным ударом прокатился над морем гром*);

6) звуки водойм/моря (*бормотала река, гул и скрежет налезаяющих крыг доносило до хутора; черный пролив монотонно гудел*);

7) гірські звуки (*гулко кудела гора; в горах раскатисто сорвался обвал*);

8) вербалізація тиші (*вековая тишина; проклятая волчья тишина*).

Виявилось, що російські автори схильні використовувати іменники у поєднанні з дієсловами («*ревет ветер*», «*кричали лягушки*»), комбінацію іменників та прикметників («*с мощным хрустом*», «*сиповатый, приглушенный гул*»), прислівників із дієсловами або іменниками («*глухо гудела гора*», «*петухи задорно перекликивались*»), іменники («*гул*», «*шелест*», «*крик*»), дієприслівники («*шурша когтями*», «*шурша крылышками*»), дієприкметники («*шипящий*», «*кричащий*»), інтер’єктиви («*Туик!*», «*туик-уик!*», «*Карр! Карр! Карр!*»).

У процесі аналізу жіночої прози було виділено 44 фрагменти, які поділено за тематичними характеристиками:

1) звуки води/снігу/граду (*аккомпанемент водного плеска; шум волн; всплескивание воды*);

2) звуки рослин (*в высоком тростнике, словно кто-то позванивал; сухой лист шуршал*);

Гендерні особливості вербалізації звуків в українській прозі

	Вербалізація чоловіком			Вербалізація жінкою		
	Спосіб номінації	Кількість одиниць	%	Спосіб номінації	Кількість одиниць	%
	порівняння	29	10	порівняння	29	11,8%
	епітет	42	14,3%	епітет	65	26,5%
	метафора	65	22,2%	метафора	52	21,2%
	синекдоха	3	1,02%	синекдоха	-	-
	номінативна конструкція	5	1,7%	номінативна конструкція	9	3,7 %
	гіпербола	3	1,02%	гіпербола	6	2,4 %
	звуконаслідування	52	18,8%	звуконаслідування	48	19,6 %
	алітерація	25	8,5%	алітерація	12	4,9 %
	асонанс	10	3,4%	асонанс	-	-
	повторення	12	4,1%	повторення	16	6,5 %
	тавтологія	5	1,7%	тавтологія	-	-
	алегорія	3	1,02%	алегорія	-	-
	полісиндетон	3	1,02%	полісиндетон	-	-
	літота	8	2,7%	літота	3	1,22%
	неологізм	4	1,36%	неологізм	3	1,22%
	перифраз	4	1,36%	перифраз	1	0,4%
	апокопа	-	-	апокопа	1	0,4%
	градація	12	4,1%	градація	-	-
	апосіопеза	5	1,7%	апосіопеза	-	-
	антитеза	2	0,68%	антитеза	-	-
	разом	292	100%	разом	245	100%

3) звуки тварин (*унылое, монотонное кваканье лягушек; птицы весело и звонко щебетали*);

4) звуки комах (*пчелы, шмели зажжужжали и загудели; гудение пчел*);

5) звуки вітру (*ветер воет в трубах и шумит деревьями; вой ветра*);

6) звуки грому/бурі (*замолкли раскаты грома; грома грохотал все чаще и ближе*).

Подібно до чоловічого мовлення, авторки також використовують дієслова в поєднанні з іменниками («*скрипел коростель*», «*урчит жаба*»), іменники (N) («*свист*», «*удар*», «*всплескивание*»), прикметники разом із іменниками («*особый ласкающий звук*», «*первые задумчивые вопросы кукушки*»), прислівники із дієсловами («*робко чирикнула*», «*дождь ... стал звучать крепко и мерно*»), дієприкметники («*ласкающий звук*»), дієприслівники («*ручей ... захлебываясь и торопясь...*», «*ветер, стуча и хлопая ставнями, глухо завывал*»).

Отже, результати структурування фактологічного матеріалу жіночого мовлення за морфологічним критерієм вказують на зовсім іншу тенденцію: російські письменниці схильні до застосування іменників, прикметників, аніж дієслів, що є характерним для художньої прози письменників. Тобто чоловік під час інтерпретації

звуків природи концентрується, насамперед, на відтворенні процесу (динамічній складовій частині акустичного образу), а жінка характеризує звук або називає його.

Резюмуюемо, що письменники звертають увагу на акустичні образи природи більшою мірою, ніж письменниці, однак чоловічий арсенал стилістичних засобів суттєво не відрізняється від жіночого (відмінність лише в кількісних показниках), що видно з таблиці 2 (Васильєва, 2019: 13).

Опрацювавши художні твори англійських авторів, ми виділили 31 контекст з описом звуків природних явищ із жіночої прози та 55 із чоловічої. Акустичні образи англійських письменниць представлені, насамперед, звуками птахів і комах, рідше вербалізуються звуки вітру чи бурі. Чоловік-автор має тенденцію до зображення акустичних проявів негоди або бурі та, подібно до жіночої пейзажистики, звуків тварин, птахів, комах.

Чоловік інтерпретує такі звуки поєднанням іменників та дієслів («*the howler monkeys screamed together and the parakeets broke into shrill chatter*», «*blackbirds were whistling their hearts out*», «*a cuckoo called*»), іменників із прикметниками («*deep intonations of the heavy thunder*», «*a deep peal of thunder*», «*awful claps of thunder*»), дієслів і прислівників («*wind, which whistled desolately*»,

Таблиця 2

Гендерні особливості вербалізації звуків у російській прозі

	Вербалізація чоловіком			Вербалізація жінкою		
	Спосіб номінації	Кількість одиниць	%	Спосіб номінації	Кількість одиниць	%
	порівняння	11	4,6	порівняння	8	6,6
	епітет	65	27,3	епітет	24	19,6
	метафора	52	21,8	метафора	31	25,4
	номінативна конструкція	3	1,3	номінативна конструкція	-	-
	анадиплозис	1	0,4	анадиплозис	-	-
	оксиморон	1	0,4	оксиморон	3	2,5
	гіпербола	8	3,4	гіпербола	3	2,5
	звукосимволізм	22	9,2	звукосимволізм	14	11,5
	полісиндетон	1	0,5	полісиндетон	-	-
	звуконаслідування	39	16,4	звуконаслідування	14	11,5
	алітерація	27	11,4	алітерація	15	12,3
	асонанс	5	2,1	асонанс	-	-
	паралельна конструкція	1	0,4	паралельна конструкція	1	0,8
	повторення	1	0,4	повторення	2	1,6
	літота	1	0,4	літота	-	-
	апосіопеза	-	-	апосіопеза	3	2,5
	перифраз	-	-	перифраз	2	1,6
	градація/клімакс	-	-	градація/клімакс	2	1,6
	Разом	238	100%	Разом	122	100%

“the birds sat on the trees and sang so sweetly”), іменників (“cooing”, “hum”, “songs”, “hammering”, “crying”), дієприкметників (“deafening thunder”, “the voice of its gurgling whirlpools”).

Мовлення жінок представлено застосуванням комбінації іменника та дієслова (“two owls ... and are carrying on a long conversation”, “The rain beats... and clatters”), дієслова та прислівника (“dark water gurgling cheerfully”, “a ring dove mourned plaintively”), іменника та прикметника (“all manner of fresh shrill noises”, “the jays strident, acrimonious, the mockers sweet voiced and plaintive”), іменника (“the notes of birds ... and the humming of insects in the air”, “The gurgle of the running water ... the lowing of cattle”), дієприслівника (“ducks and geese ran quacking”), вигука (“wild ducks rose with whirr of wings”).

Способи вербалізації звуків природи в художньому мовленні чоловіка та жінки є подібними, проте мають різні кількісні показники, що наведено у таблиці 3 (Васильєва, 2019: 14).

Проаналізувавши прозу французьких митців, ми виділили 17 уривків із жіночих художніх творів, в яких представлено природні звуки, і 46 – із чоловічих. Було з’ясовано, що письменники передають звуки навколишнього світу за допомогою іменника та дієслова (“les oiseaux amoureux soupiraient-ils”, “les ondes ... les feuilles ...murmuraient-elles”, “le tonnerre grondait”), іменника

або поєднання кількох іменників (“le bruit”, “les rugissements de la mer”, “le mugissement de l’Océan”), іменника та прикметника (“l’abolement lointain d’un chien”, “les sifflements aigus”, “un bruit étrange”), дієслова та прислівника (“la pauvre bête, qui...soufflait péniblement”).

Французькі письменниці звертаються до морфологічних особливостей відтворення звуків навколишнього світу (природи) за допомогою комбінації іменника та дієслова (“le vent cessa de hurler”, “un coq lança un cri”, “des rafales de vent ... soufflaient dans les cheminées”), іменника та прикметника (“les longs gémissements”, “un cri enroué”, “les voix profondes”), дієприкметникового звороту (“en bourdonnant”) тощо.

Показово, що франкомовні автори та авторки вживають подібний набір стилістичних прийомів, серед яких епітет відіграє значну роль (Васильєва, 2019: 15).

Висновки. Виявилось, що звукові образи навколишнього світу є яскраво репрезентованими у проаналізованих творах чотирьох мов, оскільки слух, як відомо, є важливим джерелом для інформації, і, відповідно, художня література, як вмістилище авторських інтерпретацій, акумулює вербалізоване усвідомлення про особливості звучання природи.

Слов’янські митці (чоловіки і жінки) передусім зорієнтовані на репрезентацію звуків флори і фауни. Російська художня література чоловіків

Таблиця 3

Гендерні особливості вербалізації звуків в англо-американській прозі

Вербалізація чоловіком	Спосіб номінації	Кількість одиниць	%	Вербалізація жінкою	Спосіб номінації	Кількість одиниць	%
	порівняння	3	1,7		порівняння	7	7,2
епітет	34	19,1	епітет	31	32		
метафора	20	11,2	метафора	13	13,4		
номінативна конструкція	3	1,7	номінативна конструкція	-	-		
анадиплозис	1	0,6	анадиплозис	-	-		
оксиморон	1	0,6	оксиморон	1	1		
гіпербола	7	3,9	гіпербола	1	1		
звукосимволізм	18	10,1	звукосимволізм	14	14,4		
полісиндетон	1	0,6	полісиндетон	-	-		
звуконаслідування	39	21,9	звуконаслідування	14	14,4		
алітерація	23	12,9	алітерація	8	8,3		
асонанс	12	6,7	асонанс	6	6,9		
паралельна конструкція	1	0,6	паралельна конструкція	-	-		
повторення	10	5,6	повторення	2	1,4		
літота	1	0,6	літота	-	-		
метонімія	3	1,7	метонімія	-	-		
апозіопезис	1	0,5	апозіопезис	-	-		
Разом	178	100%	Разом	97	100%		

Таблиця 4

Гендерні особливості вербалізації звуків у французькій прозі

Вербалізація чоловіком	Спосіб номінації	Кількість одиниць	%	Вербалізація жінкою	Спосіб номінації	Кількість одиниць	%
	порівняння	5	8,1		порівняння	4	5,8
епітет	23	37,1	епітет	32	47,1		
метафора	4	6,5	метафора	11	16,2		
номінативна конструкція	2	3,2	номінативна конструкція	-	-		
гіпербола	7	11,1	гіпербола	-	-		
звукосимволізм	3	4,9	звукосимволізм	3	4,4		
звуконаслідування	9	14,5	звуконаслідування	11	16,2		
алітерація	4	6,5	алітерація	4	5,8		
асонанс	3	4,9	асонанс	3	4,4		
повторення	2	3,2	повторення	-	-		
Разом	62	100%	Разом	68	100%		

багата реалізацією звуків вітру й моря, а жінок – тварин і води.

Досить неочікуваними є кількісні показники акустичних образів природи, які відтворювали англомовні та франкомовні письменники та письменниці, порівняно зі слов'янськими. Англо-американські письменники, як правило, фокусуються на вербалізації звуків вітру або негоди, на відміну від авторок, котрі передають звуки птахів чи комах.

Представники й представниці французької літератури надають перевагу вербалізації проявам негоди (бури/вітру) та звукам води, застосовуючи епітети й звуконаслідування. Проте чоловіча

проза більшою мірою передає звуки навколишнього світу, ніж жіноча, що виявилась «бідною» на такий ілюстративний матеріал.

Зауважимо, що звуки природних явищ як інтегральну частину об'єктивної реальності чоловік та жінка сприймають і відтворюють нетотожно, по-різному послуговуючись лексичним, граматичним, стилістичним потенціалом своєї мови. Різниця у сприйнятті, усвідомленні та вербалізації звукових образів природи, на нашу думку, є наслідком тих геополітичних, соціальних, історичних обставин, що могли вплинути на світогляд авторів, а також індивідуальних (когнітивно-пси-

хологічних) і лінгвокультурних нюансів, характерних для слов'янських, германських та романських авторів та авторок, представників різних мовних свідомостей.

Перспектива дослідження полягає в гендерному порівнянні вербалізації тактильного усвідомлення об'єктивної реальності людиною на матеріалі інших мов.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Васильєва Н. О. Гендерна інтерпретація природи: колір, звук, запах (на матеріалі прозових творів української, російської, англійської та французької художньої літератури кінця XIX – першої половини XX століття) : автореф. дис. ... канд. філол. н.: 10.02.15. Одеса, 2019. 20 с.
2. Левицкий В. В. Семиотика и фонетика. Черновцы : Издательство ЧГУ, 1973. 103 с.
3. Кубрякова Е. С. Язык и значение. На пути получения знаний о языке: Части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира. Москва : Языки славянской культуры, 2004. 560 с.
4. Bucholtz M., Hall K. Gender, Sexuality and Language. *Encyclopedia of Language and Linguistics*. Oxford: Esvier, 2006. Second Edition, Vol. 4. P. 756–768.
5. Sunderland J. language and gender. An advanced resource book. USA: Taylor and Francis, 2006. 359 p.

REFERENCES

1. Bucholtz M., Hall K. Gender, Sexuality and Language. *Encyclopedia of Language and Linguistics*. Oxford: Esvier, 2006. Second Edition, Vol. 4. P. 756–768.
2. Lievitskii V. V. Siemiotika i fonetika. [Semiotics and Phonetics] Chernovtsy: Izdatelstvo ChHU, 1973. 103 s. [in Russian]
3. Kubriakova Ye. S. Yazyk i znachenii. Na puti polucheniia znaniia o yazykie: Chasti riechi s kognitivnoi tochki zrieniia. Rol yazyka v poznanii mira. [Language and Meaning. On the way of Receiving the Knowledge on Language. Parts of Speech in Cognitive View. Language Role in the World Perception]. M.: Yazyki slavianskoi kultury, 2004. 560 s. [in Russian]
4. Sunderland J. language and gender. An advanced resource book. USA: Taylor and Francis, 2006. 359 p.
5. Vasyliєva N. O. Henderna interpretatsiia pryrody: kolir, zvuk, zapakh (na materialy prozovykh tvoriv ukrainskoi, rosiiskoi, anhliiskoi ta frantsuzkoi khudozhnoi literatury kintsia XIX – pershoi polovyny XX stolittia. [Gender Interpretation of Nature: Colour, Sound, and Smell (based on Ukrainian, Russian, English, and French Belles-Lettres Prose of the Late XIX – the First Half of XX century)]: avtoref. dys. ... kand. filol. n.: 10.02.15. Odesa, 2019. 20 s. [in Ukrainian]